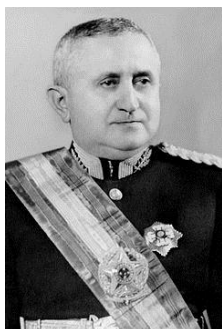

Almanac de Interlingua

Numero 76 – Junio 2016

Editor: Cláudio Rinaldi (almanacdeinterlingua@yahoo.com.br)

Vita breve al senior presidente

Le prime presidente electe per le populo era un general. Eurico Gaspar Dutra (al sinistra) vinceva altere militar, le brigadero Eduardo Gomes. On dice que iste seduceva electores offerente les dulcettos de chocolate que terminava cognite como *brigadeiros* (al dextra) e ancora hodie anima le festas infantil. Le costume de donar agradabile souvenirs al electores potential es practica ancian in le politica e continua, como le *brigadeiros*, a animar le festas democratic. Le recepta currente del dulce se prepara con chocolate in pulvere, manteca e lacte condensate.

Le republica brasilian comenciava in 1889 con un colpo de stato. Le pressa supportava tunc le Partito Republican Paulista, que contava sur le Armea pro destituer le imperator Pedro II. Desde tunc Brasil habeva ja trenta-sex presidentes, del quales solmente octo era electe democraticamente. De iste octo, solo quatro succedeva finir lor mandatos.

In media, cata presidente de Brasil governava per 3½ annos. Si on prende in consideration que le grande saltos sole evenir in periodos politicamente stabile, on pote comprender per que Brasil ha camminate sempre lentamente. Le Union Europee, per exemplo, solo poteva developpar se in le decennio del 1980s, quando le presidente francese François Mitterrand se eligeva pro duo mandatos consecutive de septe annos, le cancellero german Helmut Kohl restava in governmento per sedece annos e le prime-ministra britannic Margareth Thatcher era conservate in posto per undece annos. Ben que le tres habeva distincte orientationes politic, illes habeva tempore e supporto pro negociar, facer concessiones e articular se in torno a consensos. Brasil ipse habeva su periodos de plus grande evolution socioeconomic durante le “Era Vargas” (1930-1945) e postea con le mandatos duple de Fernando Henrique Cardoso e Luís Inácio Lula da Silva.

In modo general, le republica se ha characterisate per rupturas e, in consequentia, per le interruption del poc projectos de pais que il ha habite. Illo comencia con duo dictatores militar, qui livra le commando a presidentes civil electe per votation censitari: non vota feminas ni povres ni analphabetos. Resta quasi nemo a votar, al fin, e cata election es un farsa con resultado cognite in anticipation. On credeva tunc que le populo non sapeva votar.

In 1930, Getúlio Vargas deveni dictator per un nove colpo. Diverse manovras le sustene in presidentia per quindece annos. Ille ajusta le economia e promove grande reformas social e laboral, ma anque opprime durmente totes qui non concorda con ille. Veni tunc le suffragio universal e on es finalmente arrivate al democratia.

Prime periodo de democratia		
Presidente electe	Mandato legal	Intercurrentias
Eurico Gaspar Dutra	1946-1951	
Getúlio Vargas	1951-1956	Se suicida in 1953, al imminetia de un colpo de stato. Le vicepresidente Café Filho prende un licentia e le deputato Carlos Luz assume. Tres dies postea, iste es deposite e le senator Nereu Ramos deveni presidente.
Juscelino Kubitschek	1956-1961	
Jânio Quadros	1961-1966	Renuncia al septime mense de su mandato, sub menacia de un colpo militar. In 1964, le militares depone le vicepresidente João Goulart, anque iste accusate de esser un comunista.

Jânio Quadros (in alto) utiliza in su campania electoral un scopa, symbolo de compromisso contra le immunde corruption. De stylo conciliatori, ille propone un condecoration a Che Guevara, a partir de que le pressa le depinge como un comunista convicte. Al suspectar del privatisation de un compania de mineration, Jânio annulla le concession. Tres dies plus tarde, ille es instigate a renunciar per le militares. Trepide, Jânio renuncia al die sequente e le presidentia passa a João Goulart (in basso), popularmente appellate Jango. Iste pote a pena governar, tamen, perque le legislativo decide adoptar le regime parlamentarista de un momento a altere. Assi mesmo, Goulart termina deposite per un colpo militar in 1964. Le democratia retornarea solo al fin del 1980s, con le election de Collor de Mello.

Secunde periodo de democratia		
Presidente electe	Mandato legal	Intercurrentias
Fernando Collor de Mello	1990-1994	Renuncia in 1992 al imminencia de un deposition per le cameras legislative. Accusate tunc de corruption, ille es plus tarde absolve per le tribunal judicial supreme.
Fernando Henrique Cardoso	1995-2002	Absolve per le cameras legislative in un procedura de impedimento in 1999, per crimine de responsabilitate.
Luís Inácio Lula da Silva	2003-2010	
Dilma Rousseff	2011-2018	Deposite per le cameras legislative in un procedura de impedimento in 2016, per crimine de responsabilitate.

Le democratia retorna con le election directe de Fernando Collor de Mello, cuje prime acto governamental es confiscar le contos bancari de tote le population. Collor pertine a un partito parve e es ora in disgratia con le pressa e con le populo. Accusate de corruption, ille renuncia ante que on judica su impedimento. Le vicepresidente Itamar Franco assume e detene le hyperinflation con auxilio de su ministro Fernando Henrique Cardoso, qui vince le proxime election e face approbar in parlamento su proprie reelection. Le economia se stabilisa e assi ille es considerate tunc un del melior presidentes del historia.

Le pressa joca un rolo decisive in le ascension e cadita de Fernando Collor de Mello (al sinistra, con su vicepresidente Itamar Franco). Su intention de implantar politicas liberal attrahe le preferentia de grande fermeros e interprenditores, durante que su relative juventute e su discurso vehemente contra le corruptos rende su imagine agradable in comparation con su adversario Lula, depicte como un homine rude e ignorante. Le gigante televisive Globo face un edition tendentiose del ultime debatto electoral. Se dissemina que le comunista Lula poterea confiscar habitaciones pro donar los al familias povre. Collor vince e confisca le contos bancari per 18 menses: ille intende controlar le inflation reducente le quantitate de pecunia in circulation. Le confiscation attenta contra le drecto constitutional al proprietate, ma le legislativo lo approba assi mesmo. Nonobstante, multe personas obtene ordine judicial pro retirar lor pecunia e pagar dispendios urgente como hospital e habitation. Malgrado le ministros technic de que se servi le presidente, le Plano Collor se revela inocue. Collor deveni impopular e TV Globo ja non le ama. Un campania mediatic e popular exige su deposition (al dextra). Notitias de que alliatos e familiares sue es corrupte appare diarimente. Ille renuncia ante que su impeachment sia votate per le senatores e Itamar Franco deveni presidente de Brasil.

Lula da Silva se beneficia del reelection e tamben remane octo annos in palatio. Le inequalitate social se reduce, e con isto anque problemas chronic como le fame e le migrationes del nord al sud del pais. Le investigadores public gania autonomia e face

emerger tote le gigantismo del corruption inter governmento e companias public e private, sempre suspectate ma non quantificate usque tunc. Le economia continua ben e le imagine del pais es positive, totevia, assi que Lula remane popular e su ministra Dilma Rousseff vince le proxime election presidential.

Dilma governa con minus habilitate, ma succede reeliger se con un stricte differentia de votos. Technicamente minus capace e depreciate per le pressa, su gestion non pote ablandar un cyclo economic negative, con consumo basse e inflation paradoxalmente alte. Le “crise” vole solver se novemente per un procedura de impeachment.

Como Collor, Dilma debe su disgratia non a un crimine, ma a su inconvenientia. Pro le gruppo politic que se denomina “le societate brasilian”, su destitution es un opportunitate de recuperar le poter sin submitter se al risco de un election popular. Nonobstante, si Collor era detestate per totes, le malignitate de Dilma non es unanime, e per isto il ha un gruppo assatis numerose a discordar del impeachment e, surtoto, del modo poc republican como illo ha essite conducte. Como sia, Dilma ha accusate le colpo.

Al fin, le secunde periodo democratic equalisa con le prime: de quatro electos, duo non succede concluder lor mandato. Le historia es un eterne replay.

Adaptate de mi chronica *Vida breve ao senhor presidente*, disponibile in <http://naughts-n-crosses.blogspot.com> desde le 10 maio 2016.

Un pais, novem monetas

Si tu te confunde al converter le pecunia de tu pais a un altere, imagina como es habitar un loco ubi curre novem unitates monetari differente. Assi es in Zimbabwe, ubi le venditores se trova fortiate a travaliar tamben como cambiatores post que le moneta national collapsava e era retirate de circulation.

Euro, dollars statounitese e australian, libra britannic, yen japonese, yuan chinese, rupia indian, rand sudafrican, pula botswanan. Ecce le lista de monetas acceptate per le commerciantes zimbabwean, qui lucra anque con agio sur le taxas cambial official. Le reservas official del pais es in dollars statounitese, le moneta preferite per le population. Le euro es tamben popular, durante que le rand perdeva credibilitate al devalutar 30 per cento in le anno passate. Le relationes commercial con China face le yuan conveniente, ma le governmento assecura que il ha nulle intention de substituer le reservas in dollars per le moneta chinese, como on ha speculate.

Le crise monetari comenciava in 2000, quando le manco de confidentia in le economia depreciava le dollar zimbabwean e causava hyperinflation. Le ultime mensuration official monstrava un elevation annual de precios de 230 milliones per cento al initio del 2009. Zimbabwe deveniva tunc cognite per su billet de 100 billiones de dollars local e le governmento decideva dar curso legal al dollar statounitese. Le retorno de un pecunia patrie es ancora impreviste, ma desde 2014 le banca central ha facte cunear in Sudafrica monetas de valor inferior a 1 dollar con last integral in su reservas monetari, que hodie summa 10 milliones de dollars. Illos reimplacia le dulces e pennas de scribe que on soleva retornar como cambio.

Le ora extincte dollar zimbabwean era introduce in 1980 in substitution al dollar rhodesian. Inter 2006 e 2009, tres redenominaciones eliminava vinti-cinque zeros, ma non poteva controlar le inflation. Reportos adulterate al Fundo Monetari International, le cadita abrupte del production agricultural e le disoccupation de 80 per cento del population active causava diffidentia in le economia del pais, basate sur production de tabacco, mineration e manufactura. Hodie, le exportation de platino e diamantes es le

principal fonte de receptas estranier pro Zimbabwe, que ha volvite a crescer in le ultime annos, malgrado le sanctiones economic imposite al regime dictatorial. Le governmento dice, tamen, que le dollar national volvera solmente quando le production industrial se recupera.

Un reforma agrari violente e corrupte, le involucimento del pais in un guerra estranier e le impression massive de pecunia per le Banca del Reserva de Zimbabwe a fin de coperir successive deficits budgetari habeva como resultado le hyperinflation e le extinction del dollar zimbabwean.

Le stupidophonos es minus vulnerable

Un decision judicial blocava Whatsapp in tote le territorio de Brasil. Un giudice del stato Sergipe determinava le 2 maio un interruption per 72 horas como forma de fortiar le compania a provider information sur personas investigate per traffico de drogas, ma tamben affectante circa 100 millones de usuarios del servicio de messages, multes de illes pro finalitates professional. Al die proxime, tamen, un decision in secunde instantia considerava abusive iste methodo e liberava le reapertura del application. Il es le secunde occasion que isto eveni, lo que mitte in evidentia le vulnerabilitate del retes communicative ante leges e autoritates local.

Totavia, 25 per cento del apparatus mobile usate in Brasil es *dumbphones* o ‘telephonos stupide’, que functiona con tecnologia 2G e dunque ha nulle connexion con le rete informatic – tal designation se oppone al *smartphones* o ‘telephonos intelligente’, necessari pro utilizar le Whatsapp e altere applicationes simile.

Medie hora avante

A partir del 1^e maio, le venezuelanos debeva avantiar lor horologios trenta minutas, retornante al zona horari UTC minus 4 horas, usate usque 2007. Le mensura intende sparniar electricitate, cuje production insufficiente es chronic e ha causate blackouts frequente desde 2010. In dece del vinti-quatro statos de Venezuela, le energia electric es suppressa diarimente per horas. Aggravate per un periodo de siccitate, le reservatorio de aqua Simón Bolívar ha su nivellos plus e plus basse e il existe le risco de un colapso complete del provision energetic. A fin de sparniar, le officios public functiona solmente duo dies per septimana e le scholas suspende le classes tote venerdi.

Durante que le presidente Nicolás Maduro accusa le phenomeno climatic El Niño, su oppositores attribue al modello politic corrente le responsabilitate per le manco de electricitate. Quando electe in 1998, Hugo Chávez proclamava su “revolution bolivarian” e promitteva melior distribution del ricchessa national. Dece-septe annos postea, le pais con le plus grande reservas de petroleo in le mundo se vide ante un crise economic, politic e social in que alimentos e medicamentos debe obtener se in mercato nigre. Le pais debe importar practicamente tote productos essential, ma con le cadita del

quotation international del petrolo le governmento ja non ha devisas pro assecurar mesmo le provision de generos basic. In april, le bireria Polar, le principal del pais, suspendeva su production per manco de dollars pro importar malt. Le compania anglese de impression de billets De La Rue cobra un debito de 71 millones de dollars del banca central venezuelan, que non dispone de pecunia ni mesmo pro facer imprimir plus pecunia. Como le inflation estimate pro iste anno es 700 per cento, se annuncia un blackout de billets tamben.

Le opposition ha cercate adhesion public pro un referendo que poterea abbreviar le mandato del presidente Maduro e convocar nove electiones. Post le morte de Chávez in 2013, Maduro vinceva con 50,6% del votos un election extraordinari. Su mandato in curso ha prevision de extender se usque a 2019.

Cent'annos!

Del 3 al 26 junio ha loco le Cuppa America Centenario, un edition commemorative al cento annos desde le creation del torneo sudamerican de football. Per prime vice le competition se joca foras del continente, in dece stadios statounitese, e habera le participation de dece-sex selectiones national: tote le dece de Conmebol plus sex affiliate a Concacaf.

Le distribution del gruppos observa criterios politic, con Statos Unite, Brasil, Mexico e Argentina indicate como capites de serie. Como iste edition es ceremonial, su campion non se qualificara al veniente Cuppa del Confederationes – le posto sudamerican pertine ja a Chile, le ultime campion continental.

Quaranta-quatro editiones del Cuppa America ja se realisava e le selection le plus bensuscesse es Uruguay, con quindecim titulos. Un torneo includente tote le continente american era ja disputate in tres ocasiones: Brasil lo vinceva in 1952 e 1956, e Argentina era campion in 1960.

Quasi un mundial

Del 10 junio al 10 julio se disputa in dece citates francese le quindecime edition del Campionato Europee, le popular Eurocuppa. Iste competition se initiava in 1960 e se ha disputate quadriennialmente desde tunc. Hodie, illo se considera le secunde plus importante torneo de football, inferior solmente al Cuppa Mundial de FIFA.

Per prime vice, le cuppa habera vinti-quattro participantes, octo plus que durante le periodo 1996-2012. Excepto per le selection hospite, le capites de serie obedi a criterios sportive: Anglaterra, Germania, Espania, Belgica e Portugal. Se qualifica al octave-finales duo equipas de cata gruppo e le quatro tertie positionatos con melior punctuation. Le campion potera disputar le Cuppa del Confederationes le anno proxime in Russia.